

UNITAT 1

JULI CÈSAR (SUET. *Diu.Iul.* 45)

Fuisse traditur excelsa statura, colore candido, teretibus membris, ore paulo pleniore, nigris uegetisque oculis, ualetudine prospera, nisi quod tempore extremo repente animo linqui atque etiam per somnum exterreri solebat. Comitiali quoque morbo bis inter res agendas correptus est. Circa corporis curam morosior ut non solum tonderetur diligenter ac raderetur, sed uelleretur etiam, ut quidam exprobrauerunt, caluitii uero deformitatem iniquissime ferret, saepe obtrectatorum iocis obnoxiam expertus. Ideoque deficientem capillum reuocare a uertice adsueuerat et ex omnibus decretis sibi a senatu populoque honoribus non aliud aut recepit aut usurpauit libentius quam ius laureae coronae perpetuo gestandae. Etiam cultu notabilem ferunt: usum enim lato clauo ad manus fimbriato nec unquam aliter quam ut super eum cingeretur, et quidem fluxiore cinctura; unde emanasse Sullae dictum optimates saepius admonentis, ut male praecinctum puerum cauerent (SVET. *Caes.* 45)

Nivells (N. 1,2,3)

N1. (Iulius Caesar) fuit excelsa statura, colore candido, teretibus membris, ore paulo pleniore, nigris oculis et ualetudine prospera. Tempore extremo repente animo linquebatur et per somnum exterrebat. Comitiali quoque morbo bis correptus est. Circa curam corporis morosus erat. Tondebatur diligenter et radebatur et uellebatur. Quidam exprobrauerunt. Caluitii deformitatem iniquissime ferebat, detractorum iocis obnoxiam. Deficientem capillum reuocabat a uertice. Ex omnibus honoribus recepit libenter lauream coronam. Cultu notabili (fuit). Usus (est) clauo et semper super eum cingebatur fluxa cinctura. Sulla admonebat: "Male praecinctum puerum caete".

N2. (Iulius Caesar) **fuisse traditur** excelsa statura, colore candido, teretibus membris, ore paulo pleniore, nigris uegetisque oculis, ualetudine prospera. Tempore extremo repente animo **linqui (solebat) atque etiam** per somnum **exterreri solebat**. Comitiali quoque morbo bis **inter res agendas** correptus est. Circa corporis curam **morosior** erat. **Non solum** tondebatur diligenter ac radebatur, **sed** uellebatur **etiam**. Quidam exprobrauerunt. Caluitii **uero** deformitatem iniquissime ferebat, et **saepe** obtrectatorum iocis obnoxiam expertus (est). **Ideo**que deficientem capillum **reuocare a uertice adsueuerat**. Ex omnibus **decretis sibi a senatu populoque** honoribus **aut recepit aut usurpauit** libenter lauream coronam. Etiam cultu notabilem (**fuisse**) ferunt: usus enim est lato clauo **ad manus fimbriato**, et semper super eum cingebatur **et quidem fluxiore** cinctura. **Vnde emanauerat Sullae dictum optimates saepius admonentis**: "Male praecinctum puerum caete".

N3. (Iulius Caesar) Fuisse traditur excelsa statura, colore candido, teretibus membris, ore paulo pleniore, nigris uegetisque oculis, ualetudine prospera, **nisi quod** tempore extremo repente animo linqui atque etiam per somnum exterreri solebat. Comitiali quoque morbo bis inter res agendas correptus est. Circa corporis curam morosior (-) **ut** non solum tonderetur diligenter ac raderetur, **sed** uelleretur etiam, **ut** quidam exprobrauerunt, caluitii **uero** deformitatem iniquissime ferret, saepe obtrectatorum iocis obnoxiam expertus (-). **Ideo**que deficientem capillum reuocare a uertice adsueuerat et ex omnibus decretis sibi a senatu populoque honoribus **non aliud** aut recepit aut usurpauit **libentius quam ius laureae coronae perpetuo gestandae**. Etiam cultu notabilem ferunt: **usum** enim lato clauo ad manus fimbriato **nec unquam aliter quam ut** super eum cingeretur, et quidem fluxiore cinctura; unde emanasse Sullae dictum optimates saepius admonentis, **ut** male praecinctum puerum **cauerent** (SVET. *Caes.* 45)

Filtres

Fui(*t) excelsa statura

Traditur fuisse excelsa statura

Traditur fuisse excelsa statura, colore candido, teretibus membris, ore paulo pleniore, nigris uegetisque oculis, ualetudine prospera.

Tempore extremo animo **linqui solebat**.

Tempore extremo **repente** animo linqui solebat.

Tempore extremo etiam **per somnum** exterreri solebat.

Tempore extremo repente animo linqui atque etiam per somnum exterreri solebat.

Part. Fuisse traditur excelsa statura, colore candido, teretibus membris, ore paulo pleniore, nigris uegetisque oculis, ualetudine prospera, nisi quod tempore extremo repente animo linqui atque etiam per somnum exterreri solebat.

Comitali morbo bis correptus est.

Comitali **quoque** morbo bis correptus est.

Comitali quoque morbo bis **inter res agendas** correptus est.

Part. Fuisse traditur excelsa statura, colore candido, teretibus membris, ore paulo pleniore, nigris uegetisque oculis, ualetudine prospera, nisi quod tempore extremo repente animo linqui atque etiam per somnum exterreri solebat. Comitali quoque morbo bis inter res agendas correptus est.

Circa corporis curam morosior ***fuit**.

Circa corporis curam morosior.

Tonde(*ba)tur ac rade(*ba)tur, **sed** uelle(*ba)tur **etiam**.

Quidam exprobrauerunt.

Caluitii deformitatem **iniquissime** fere(*ba)t.

Caluitii **uero** deformitatem iniquissime fere(*ba)t.

Caluitii uero deformita(*s) obtrectatorum **iocis obnoxii(*a)** *fuit.

Caluitii uero deformitatem obtrectatorum iocis obnoxiam **expertus *fuit**.

Caluitii uero deformitatem iniquissime ferret, saepe obtrectatorum iocis obnoxiam **expertus**.

Circa corporis curam morosior **ut** non solum tonderetur **diligenter** ac raderetur, sed uelleretur etiam, **ut** quidam exprobrauerunt caluitii uero deformitatem iniquissime ferret, saepe obtrectatorum iocis obnoxiam expertus.

Part. Fuisse traditur excelsa statura, colore candido, teretibus membris, ore paulo pleniore, nigris uegetisque oculis, ualetudine prospera, nisi quod tempore extremo repente animo linqui atque etiam per somnum exterreri solebat. Comitiali quoque morbo bis inter res agendas correptus est. Circa corporis curam morosior ut non solum tonderetur diligenter ac raderetur, sed uelleretur etiam, ut quidam exprobrauerunt, caluitii uero deformitatem iniquissime ferret, saepe obtrectatorum iocis obnoxiam expertus.

Deficientem capillum (*a uertice) **reuocare adsueuerat.**

Ideoque deficientem capillum reuocare **a uertice** adsueuerat.

Recepit **ius laureae coronae gestandae.**

Recepit **libentius** ius laureae coronae **perpetuo** gestandae.

Recepit **aut** usurpauit libentius ius laureae coronae perpetuo gestandae.

Ex omnibus honoribus **non aliud** aut recepit aut usurpauit **libentius quam** ius laureae coronae perpetuo gestandae.

Et ex omnibus **decretis sibi a senatu populoque** honoribus non aliud aut recepit aut usurpauit libentius quam ius laureae coronae perpetuo gestandae.

Part. Fuisse traditur excelsa statura, colore candido, teretibus membris, ore paulo pleniore, nigris uegetisque oculis, ualetudine prospera, nisi quod tempore extremo repente animo linqui atque etiam per somnum exterreri solebat. Comitiali quoque morbo bis inter res agendas correptus est. Circa corporis curam morosior ut non solum tonderetur diligenter ac raderetur, sed uelleretur etiam, ut quidam exprobrauerunt, caluitii uero deformitatem iniquissime ferret, saepe obtrectatorum iocis obnoxiam expertus. Ideoque deficientem capillum reuocare a uertice adsueuerat et ex omnibus decretis sibi a senatu populoque honoribus non aliud aut recepit aut usurpauit libentius quam ius laureae coronae perpetuo gestandae.

*Notabilis *fuit.

Cultu *notabilis *fuit.

Etiam cultu **notabilis *fuit.*

Etiam cultu **notabilem ferunt:**

us(*us) est **lato clauo.**

us(*us) enim **est lato clauo.*

usum enim lato clauo.

usum enim lato clauo **fimbriato.**

usum enim lato clauo **ad manus** fimbriato.

super eum cinge(*ba)tur **fluxiore cinctura.**

super eum cinge(*ba)tur, **et quidem** fluxiore cinctura.

usum enim lato clauo ad manus fimbriato, **ut** super eum cingeretur, et quidem fluxiore cinctura.

usum enim lato clauo ad manus fimbriato **nec unquam aliter quam** ut super eum cingeretur, et quidem fluxiore cinctura;

unde emana(*uerat) Sullae dictum.

unde **emanasse** Sullae dictum.

*(Sulla optimates admonebat)

unde emanasse Sullae dictum optimates **admonentis.**

unde emanasse Sullae dictum optimates **saepius** admonentis.

admone(*bat) **ut** puerum cauerent.

admone(*bat) ut **male praecinctum puerum** cauerent.

unde emanasse Sullae dictum optimates saepius admonentis, ut male praecinctum puerum cauerent.

Text original. Fuisse traditur excelsa statura, colore candido, teretibus membris, ore paulo pleniore, nigris uegetisque oculis, ualetudine prospera, nisi quod tempore extremo repente animo linqui atque etiam per somnum exterreri solebat. Comitiali quoque morbo bis inter res agendas correptus est. Circa corporis curam morosior ut non solum tonderetur diligenter ac raderetur, sed uelleretur etiam, ut quidam exprobrauerunt, caluitii uero deformitatem iniquissime ferret, saepe obtrectatorum iocis obnoxiam expertus. Ideoque deficientem capillum reuocare a uertice adsueuerat et ex omnibus decretis sibi a senatu populoque honoribus non aliud aut recepit aut usurpauit libentius quam ius laureae coronae perpetuo gestandae. Etiam cultu notabilem ferunt: usum enim lato clauo ad manus fimbriato nec unquam aliter quam ut super eum cingeretur, et quidem fluxiore cinctura; unde emanasse Sullae dictum optimates saepius admonentis, ut male praecinctum puerum cauerent

I. EXERCICIS DE COMPRESIÓ

1. Qüestions.

N 1

Respondre sempre amb la proposició sencera i segons és al nivell treballat com ara

1. Quali statura Caesar fuit?: Caesar fuit excelsa statura.
12. Quid Sulla admonebat?: Sulla admonebat: "Male praecinctum puerum caete".

1. Quali statura Caesar fuit? Quali colore? Qualibus membris? Quali ore? Qualibus oculis? Quali ualetudine? 2. Fuitne Caesar nigris oculis? 3. Quando animo linquebatur? 4. Quando terrebatur? 5. Quo morbo correptus est? 6. Qualis circa curam corporis erat? 7. Quid iniquissime ferebat? 8. Vnde capillum reuocabat? 9. Quid recepit libenter ex omnibus honoribus? 10. Qua ueste utebatur? 11. Vbi cingebatur fluxa cinctura? 12. Quid Sulla admonebat?

N 2

Respondre sempre amb la proposició sencera i segons és al nivell treballat com ara

1. Quid de Caesare traditur?: Caesar **fuisse traditur** excelsa statura

1. Quid de Caesare traditur? 2. Quid tempore extremo facere solebat? 3. Cur capillum a uertice reuocare adsueuerat? 4. Qui Caesari honores omnes decreuerunt? 5. Quid etiam ferunt? 6. Qua re notabilem ferunt? 7. Qua ueste usum esse ferunt? 8. Qualis Caesaris latus clauus erat? 9. Quos Sulla admonebat?

N 3

Respondre sempre amb la proposició sencera i segons és al nivell treballat com ara

Fuitne Caesar ualetudine prospera?: Fuisse traditur (...) ualetudine prospera, nisi quod tempore extremo repente animo linqui atque etiam per somnum exterreri solebat.

1. Fuitne Caesar ualetudine prospera? 2. Qui Caesaris caluitium irridebant? 3. Quo modo caluitium dissimulabat? 4. Quis honor a senatu populoque libentius recepit? 5. Anne in publicum aliquando sine cinctu prodibat? 6. Quid Sulla de Caesare optimates admonebat?

2. *Verum an falsum?*

N 1

1. Caesar longum capillum habuit.
2. Prima aetate Caesar animo linquebatur.
3. Nocte exterrebatur.
4. Animosissime caluitii deformitatem ferebat.
5. Ex omnibus honoribus recepit libenter latum clauum.
6. Super latum clauum cingebatur laxa cinctura.

N 2

1. Caesar fuisse eminenti statura traditur.
2. Animus Caesarem linquebat saepe.
3. Quidam exprobauerunt Caesaris morositatem circa curam corporis.
4. Capillum reuocare a capite solitus erat.
5. Senatus populusque Romanus Caesari honores plurimos tribuit.
6. Sulla Caesarem saepe admonebat: "Optimates caue".

N 3

1. Caesar saepius comitali morbo correptus erat.
2. Circa deformitatem caluitii inimicorum iocos iniquissime ferebat.
3. Senatus populusque Romanus ut Caesar lauream coronam gereret decreuerunt.
4. Caesar super latum clauum numquam aliter quam fluxa cinctura cingebatur.
5. Circa cultum Caesar fuisse traditur indifferens.
6. Optimates a Sulla admonebantur ut fluxa cinctura praecinctum Caesarem cauerent.

II. EXERCICIS DE MORFOLOGIA

Nivell 1

1. A partir de la informació següent completeu el quadre que apareix a continuació:

ABLTIU SINGULAR	GENITIU SINGULAR
Fuit excelsa statura Fuit colore candido Fuit ualetudine prospera Fuit cultu notabili Fuit capillo deficienti Fuit naso eminentiore	Homo excelsae staturae Homo coloris candidi Homo ualetudinis prosperae Homo cultus notabilis Homo capilli deficientis Homo nasi eminentioris
ACUSATIU SINGULAR	NOMINATIU SINGULAR
Habuit excelsam staturam Habuit colorem candidum Habuit ualetudinem prosperam Habuit cultum notabilem Habuit capillum deficientem Habuit nasum eminentiorem	Statura Caesaris fuit excelsa Color Caesaris fuit candidus Valetudo Caesaris fuit prospera Cultus Caesaris fuit notabilis Capillus Caesaris fuit deficiens Nasus Caesaris fuit eminentior

ACUSATIU	ABLTIU	NOMINATIU	GENITIU
staturam uam curam coronam prouinciam cincturam			
capillum nasum domum oculum animum somnum			
colorem honorem scriptorem ualetudinem amplitudinem expeditionem			

cultum manum sumptum uersum pontificatum			
--	--	--	--

2. A partir de la següent informació, canvieu el nombre de la forma verbal corresponent.

PERSONA	SINGULAR	PLURAL
3 ^a	-T	-NT

1. Caesar reuocat capillum deficientem a uertice.

Nonnulli _____ capillum deficientem a uertice.

2. Caesar uillam incohauerat.

Nonnulli uillam _____.

3. Caesar tabulas semper animosissime comparauerat.

Nonnulli _____.

4. C. Matius, C. Opius et reliqui Caesaris amici hoc sciebant.

Nonnullus _____.

5. Sine dubio Caesar commentarios belli ciuilis rescribere et corrigere uolebat.

Sine dubio nonnulli _____.

3. A partir de la següent informació, canvieu el temps de la forma verbal corresponent.

TEMPS	PRESENT D'INDICATIU	IMPERFET D'INDICATIU
3 ^a	-Ø-T	-BA-T

1. Caesar reuocat capillum deficientem a uertice.

Caesar _____ capillum deficientem a uertice.

2. Circa uictum C. Opius Caesarem indifferentem docet.

Circa uictum _____.

3. Caesar elegantem, splendidam atque magnificam rationem dicendi tenet.

Caesar _____.

4. Caesar in Subura habitat.

Caesar _____.

4. Completeu les equacions morfològiques següents:

1. staturam / statura : capillum / _____
2. ualetudinem / ualetudine : longitudinem / _____
3. colorem / colore : negotiatorem/ _____
4. mentem / mente : aetatem / _____
5. somnum / somno : uillam / _____
6. epistolam / epistola : pretium / _____
7. lucem / luce : regem / _____

N 1 i 2

5. *Caligulae descriptio.*

Substituïu el verb *fuit* pel verb *habuit* introduint els canvis que calgui.

Statura fuit eminenti, colore expallido, gracilitate maxima, oculis concauis, fronte lata, capillo raro et nullo circa uerticem (SVET. *Cal.* 50).

_____ _oculos concauos, _____
_____.

III. EXERCICIS DE SEMÀNTICA I SINTAXI

Nivell 1

1. Subratlleu el mínim de mots imprescindibles per tal que la frase sigui correcta semànticament.

1. Caesar tempore extremo repente animo linquebatur.
2. Caesar comitali morbo bis correptus est.
3. Caesar ex omnibus honoribus recepit libenter lauream coronam.
4. Caesar semper super latum clauum cingebatur fluxa cinctura.

2. Observeu la formació de predicats amb *sum*:

2.1. Quina diferència hi ha entre

Caesar fuit excelsa statura
nigris oculis
ore pleniore
colore candido

y Caesar fuit morosus

2.2. Seria possible trobar una forma com ara Caesar fuit capitali poena ?. Per què ?

3. Barreu els complements poc (o res) compatibles d'acord amb la semàntica del verb proposat:

1. Caesar ferebat _____ (caluitium, ualetudinem prosperam, iniquissime)
2. Caesar tondebatur _____ (diligenter, super eum, saepe)
3. Caesar utebatur _____ (lato clauo, ualetudine prospera, fortasse)

Nivell 2

1. Feu les substitucions adequades, per analogia amb amb l'exemple proposat:

Caesar animo **linqui solebat** → Caesar animo **linquebatur**.

1. Caesar per somnum exterreri solebat.

---

2. Caesar capillum reuocare a uertice adsueuerat.

---

3. Solebas suauem esse in conuictu.

Nivell 3

1. Escolliu la forma adequada, per tal que la frase sigui correcta gramaticalment.

1. Caesar recepit non _____ libentius **quam** ius coronae (aliter, alium, aliud, alius)
2. Caesar lato clauo usus est unquam _____ **quam ut** super eum cingeretur (aliter, aliud, alio, aliam)
3. Pistor _____ panem conuiuus subiecit **quam** sibi (aliud, aliter, alium, aliam)

2. Feu els canvis que calgui per analogia amb el model proposat a partir del text de la lliçó.

Caesar **fuit** excelsa statura → Caesar **traditur fuisse** excelsa statura.

1. Filius eius occidit.

Filius eius dicitur. _____

2. Omnes illi consurrexerunt in arma.

Omnes illi dicuntur. _____

3. Ceres fruges mortalibus instituit.

Ceres fertur. _____

4. Caesar fuit circa cultum indiferens.

Caesar traditur. _____

5. Cicero fuit maximus orator.

Cicero existimatur. _____

IV. EXERCICIS DE LÈXIC.

1. Substituïu les paraules en cursiva per una de les que estan entre parèntesis de significat semblant:

1. Sulla *inquit*:Caesarem cauete. (recipit, dicit, exprobrat, reuocat)

2. Reuocabat caesariem a *uertice* .(ore, animo, corpore, capite)

3. Ex *uniuersis* honoribus recepit coronam. (excelsis, iustis, omnibus, fluxis)

4. Caesar barbam *radebat*. (recipiebat, tondebat, dicebat, reuocabat)

5. *Ab* omnibus honoribus recepit lauream coronam. (super, ex, in, circa)

6. Circa *cultum* corporis seuerus erat. (honorem, animum, causam, curam)

2. Subratlleu la paraula que, pel que fa al significat, està més relacionada amb la primera de cada línia.

1. circa : super, per, a, de, ex.

2. corona : oculus, uertex, caput, animus, honor.

3. a : per, ex, circa, de, super.

4. repente : paulo, inique, causa, subito, extremo.

5. corpore : animo, ore, paulo, membris, cultu.

3. Busqueu, en el text, expressions de sentit semblant a les que trobareu a continuació:

1. Inter omnes dignitates lauream coronam accepit.

---

2. Raros capillos magno cum dolore patiebatur.

---

3. Vltima aetate animus eum linquebat.

---

4. De cultu membrorum seuerus fuit.

---

5. Togam laticlauiam sibi induebat.

---

6. Quidam in Caesarem obprobrium dixerunt.

---

7. Ille salute optima fuit.

Nivell 2

1. Substituiu les paraules en cursiva per una de les que estan entre parèntesis de forma que la frase tingui sentit:

1. Fuisse *fertur* excelsa statura. (tondebatur, traditur, cingebatur, linquitur)

2. Caesar *uituperatus est*. (correptus est, exprobratus est, tonsus est)

3. Ideo capillum reuocare a uertice *solitus est*. (correptus est, emanauit, expertus est, adsueuit)

4. Sulla "Caesarem caute" saepius *admonebat*. (cingebat, solebat, emanabat, dicebat)

5. Lauream coronam ex omnibus honoribus *habuit*. (fuit, recepit, dixit, exprobrauit)

V. EXERCICIS DE DERIVACIÓ.

Esbrineu quin mot català / castellà han donat les paraules llatines i formuleu una regla de derivació:

CATALÀ

CASTELLÀ

Caluitiem

_____

Expeditionem _____
Pudicitiam _____
Actionem _____
Potentiam _____
Sestertium _____
Donationem _____
Malitiam _____
Gratiam _____
Dementiam _____
Vitium _____
Sententiam _____
Neglegentiam _____
Ad pretium _____

Per a recordar:

Morfologia	nominal	Acusatiu singular (- <i>m</i>); ablatiu singular (- $\emptyset$ / - <i>d</i>)
	verbal	Tercera persona singular / tercera persona plural (- <i>t</i> / - <i>nt</i>) Present d'indicatiu / imperfet d'indicatiu (- $\emptyset$ - <i>t</i> / - <i>ba-t</i>) imperfecte ind./ imp. de subjunctiu (- <i>ba-</i> / - <i>re-</i>)
	Infinitius (noms verbals)	(- <i>re-</i> / - <i>isse-</i>)
	Participis (adjectius verbals)	(- <i>nti-</i> / - <i>to-</i>)

Lèxic Concepte de composició i derivació. Paraules primàries i secundàries.

derivació Comportament del grup -*ti-*

Lèxic i semàntica

Noció de camp semàntic

Sinonímia

Semàntica i sintaxi**Nivell 1:**

Arguments i adjunts

Concordança.

Proposicions senzilles : **Aliquis aliquo modo est / aliquis utitur aliqua re / aliquis aliquid facit / aliquis aliquid patitur* .

Composició del predicat nominal i verbal

Grups preposicionals: *per, circa, a, ex, super, de, sine*.

El concepte de compatibilitat semàntica.

Nivell 2: '

L'infinitiu i la seva relació amb altres verbs:

El verb: temps, mode, aspecte.

Verbs modals (*exterreri solet / reuocare adsuescit*).

Construccions com ara *traditur / fertur* + infinitiu.

Nivell 3: *alius-a-ud, aliter ... quam ...*